

LOYIHA BOSHQARUVIDA SOLIQ QONUNCHILIGIGA RIOYA QILISHNING
TUTGAN ORNI.

Baltayev Jasurbek Shuxrat o'g'li

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda soliq qonunchiligidagi imtiyozlarning rivojlanishi va ularning mamlakat iqtisodiyoti uchun ahamiyati haqida so'z yuritiladi. Soliq imtiyozlari investitsiyalarni jalb qilish, kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash, innovatsion va texnologik loyihalarni rivojlantirish hamda eksport faoliyatini kengaytirish kabi maqsadlarni ko'zlab joriy etilgan. Maqolada investitsion soliq imtiyozlari, qishloq xo'jaligi va ekologik loyihalar uchun yengilliklar, shuningdek, raqamli iqtisodiyot va elektron tijorat sohalaridagi soliq yengilliklari haqida batafsil ma'lumotlar keltirilgan. Ushbu imtiyozlar mamlakatda tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim omil sifatida ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: soliq qonunchiligi, soliq imtiyozlari, O'zbekiston, investitsiya, kichik va o'rta biznes, innovatsion loyihalar, qishloq xo'jaligi, eksport faoliyati, raqamli iqtisodiyot, elektron tijorat, ekologik loyihalar.

Abstract. This article discusses the development of tax incentives in Uzbekistan and their importance for the country's economy. Tax incentives are aimed at attracting investments, supporting small and medium-sized enterprises, promoting innovative and technological projects, and expanding export activities. The article provides detailed information about investment tax incentives, benefits for agriculture and environmental projects, as well as tax reliefs in the digital economy and e-commerce sectors. These incentives play a key role in fostering entrepreneurial activity and ensuring sustainable economic growth in the country.

Key words: tax legislation, tax incentives, Uzbekistan, investment, small and medium-sized enterprises, innovative projects, agriculture, export activities, digital economy, e-commerce, environmental projects.

KIRISH

O'zbekistonda so'nggi yillarda iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va diversifikatsiya qilish yo'nalishida keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu islohotlarning asosiy yo'nalishlaridan biri soliq tizimini takomillashtirish va soliqqa oid imtiyozlarni kengaytirish hisoblanadi. Soliq imtiyozlari davlat tomonidan tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash, yangi investitsiyalarni jalb qilish va innovatsion loyihalarni rivojlantirish uchun taqdim etiladi. Bu soliq yengilliklari iqtisodiyotning turli sohalarida faoliyat

yurituvchi tadbirkorlar uchun moliyaviy yukni kamaytirish va ularning faoliyatini kengaytirishga yordam beradi.

Soliq imtiyozlari investitsiya loyihalari, kichik va o'rta biznes, qishloq xo'jaligi, ekologik va innovatsion yo'nalishlardagi loyihalar uchun berilib, O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanish strategiyasida muhim o'rin tutadi. Ushbu kirish qismida O'zbekistonda soliqqa oid imtiyozlarning ahamiyati va ularning iqtisodiyotga ta'siri ko'rib chiqiladi, shuningdek, turli sohalardagi imtiyozlarning rivojlanish yo'nalishlari haqida ma'lumot beriladi.

Loyiha boshqaruvi murakkab va ko'p bosqichli jarayon bo'lib, unda har bir moliyaviy harakatning huquqiy asoslari mavjud bo'lishi lozim. Ayniqsa, soliq qonunchiligiga qat'iy rioya qilish loyihalarning moliyaviy barqarorligini ta'minlashda va iqtisodiy xavf-xatarlarni minimallashtirishda katta ahamiyatga ega. Ushbu maqolada loyiha boshqaruvida soliq qonunchiligining tutgan o'rni, uning iqtisodiy va huquqiy jihatlari, hamda soliq yukini optimallashtirish bo'yicha qilingan ishlar haqida so'z boradi.

Loyihalarni boshqarish jarayonida soliqqa oid qonunchilikka rioya qilish nafaqat moliyaviy mas'uliyat, balki qonuniylikning asosiy sharti hisoblanadi. Soliq qonunchiligiga rioya qilish loyihaning barcha bosqichlarida, xususan, rejalashtirish, amalga oshirish va yakuniy tahlil davrlarida katta ahamiyatga ega bo'ladi. Soliqlarni to'g'ri hisoblash, o'z vaqtida to'lash va soliq imtiyozlaridan oqilona foydalanish loyiha barqarorligini saqlashga xizmat qiladi. Soliq qonunchiligiga rioya qilishning asosiy jihatlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

-Soliq majburiyatlarini to'liq bajarish – loyihaga tegishli barcha soliqlar o'z vaqtida va to'g'ri to'lanishi kerak;

-Soliqqa oid imtiyozlardan foydalanish – soliqlarni kamaytirish yoki imtiyozlardan foydalanish orqali moliyaviy yukni yengillashtirish mumkin;

-Hisobotlar topshirish – soliqqa oid hujjatlar va hisobotlarni o'z vaqtida topshirish ham soliq qonunchiligiga rioya qilishning asosiy talablari hisoblanadi.

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan davlat loyihalarida soliqqa oid imtiyozlar va yengilliklar loyihalarning moliyaviy holatiga sezilarli darajada ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Kichik va o'rta korxonalar, qishloq xo'jaligi va texnologik loyihalar uchun berilayotgan soliq imtiyozlari loyihaning xarajatlarini kamaytirishga, investitsiya kiritish imkoniyatlarini kengaytirishga yordam beradi. Masalan, soliq qonunchiligidagi ba'zi o'zgarishlar va imtiyozlar, jumladan, QQSdan ozod qilish yoki foyda solig'ida yengilliklar berilishi korxonalar uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Bu, o'z navbatida, loyihaning iqtisodiy samaradorligini oshiradi.

Misol tariqasida, O'zbekiston Respublikasi tomonidan qabul qilingan 2020-2024 yillarga mo'ljallangan davlat moliyasini boshqarish strategiyasi doirasida soliq-budjet siyosatiga oid islohotlar loyihalarning moliyaviy rejalarini optimallashtirishga qaratilgan. Ushbu islohotlar doirasida soliqlarning iqtisodiy o'sishga ta'siri hisobga olinib, imtiyozlar qo'llanilishi kengaytirildi.

Soliq qonunchiligiga rioya qilish loyihaning moliyaviy barqarorligini ta'minlashda katta ahamiyatga ega. Soliqlarni to'g'ri rejalashtirish va hisoblash, soliqqa oid imtiyozlarni to'g'ri qo'llash loyihaning umumiy daromadlarini oshirishga imkon beradi. Ayniqsa, soliqlarning rejalashtirilishi orqali loyihaning xarajatlar strukturasi optimallashtirish mumkin. Shu bilan birga, soliq qonunchiligiga rioya qilinmagan taqdirda, moliyaviy jarimalar va boshqa qonuniy muammolar yuzaga kelishi loyihaning muvaffaqiyatsizlikka uchrashi xavfini oshiradi.

Davlat tomonidan loyihalar uchun ajratilgan mablag'larni nazorat qilish va soliq qonunchiligiga rioya qilishni talab qilish orqali moliyaviy axborotlarning oshkoraligi ta'minlanadi. Bu jarayon soliq yukini to'g'ri taqsimlash va loyihalarni samarali boshqarishga imkon beradi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda soliq qonunchiligi sezilarli darajada yangilanmoqda va zamonaviy loyihalarga moslashtirilmoqda. Xususan, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi va loyiha boshqaruvida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari ortib bormoqda. Bu, o'z navbatida, soliq qonunchiligiga rioya qilish jarayonini soddalashtiradi va loyihalarda soliq prognozlarini to'g'ri tuzishga yordam beradi. Soliqlarning raqamlashtirilishi va avtomatlashtirilgan tizimlardan foydalanish soliqqa oid majburiyatlarni osonlashtiradi va loyihaning huquqiy asoslarini kuchaytiradi.

Loyiha boshqaruvida soliq qonunchiligiga rioya qilish nafaqat loyihaning moliyaviy muvaffaqiyatini ta'minlash, balki huquqiy va iqtisodiy barqarorlikni ham saqlash uchun muhimdir. Soliqlarni to'g'ri rejalashtirish, imtiyozlardan oqilona foydalanish va soliqqa oid majburiyatlarni bajarish orqali loyihaning moliyaviy yukini kamaytirish mumkin. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan soliq islohotlari va loyihalarni qo'llab-quvvatlash dasturlari loyihalarning moliyaviy rejalarini optimallashtirishda katta rol o'ynaydi. Shu sababli, loyiha boshqaruvida soliq qonunchiligiga rioya qilish loyihani muvaffaqiyatli yakunlashning asosiy shartlaridan biri hisoblanadi.

O'zbekistonda soliq qonunchiligiga ko'ra, bir qator soliqlarga nisbatan imtiyozlar joriy etilgan. Ushbu imtiyozlar turli sohalarda faoliyat yuritayotgan tadbirkorlar va loyihalar uchun soliq yukini kamaytirish imkonini beradi. Quyida soliq qonunchiligidagi asosiy imtiyoz turlari keltirilgan:

Foyda solig'i korxonalarining daromadiga asoslangan bo'lib, O'zbekistonda bir nechta turdagi loyihalar va korxonalar uchun ushbu soliqqa yengilliklar joriy etilgan:

- Innovatsion texnologiyalarni joriy qilgan korxonalar uchun;
- Ijtimoiy va ekologik yo'nalishdagi loyihalar uchun;
- Kichik va o'rta tadbirkorlik subyektlari uchun foyda solig'ini kamaytirish yoki to'liq ozod qilish imtiyozlari mavjud.

QQS mahsulot va xizmatlar yaratishda qiymat qo'shilishiga asoslangan soliq bo'lib, bu soliqqa bir qator imtiyozlar qo'llanadi:

- Qishloq xo'jaligi mahsulotlari uchun QQSdan ozod qilish;
- Eksportga yo'naltirilgan mahsulotlar yoki xizmatlar uchun QQS stavkasini kamaytirish yoki undan ozod qilish;
- Qayta ishlanadigan xomashyo va ekologik toza texnologiyalarni joriy qilgan loyihalarga QQS bo'yicha imtiyozlar beriladi.

Mulk solig'i asosan korxonalarining moddiy aktivlariga nisbatan to'lanadi. O'zbekiston qonunchiligida mulk solig'idan ozod qilish yoki yengilliklar quyidagi hollarda qo'llaniladi:

- Yangi qurilgan bino va inshootlar uchun ma'lum bir muddat mulk solig'idan ozod qilish;
- Ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan loyihalar (masalan, ta'lim, tibbiyot, madaniyat) uchun mulk solig'i imtiyozlari;
- Korxonalar uchun zarur bo'lgan uskunalar va texnologiyalar sotib olishda mulk solig'i kamaytiriladi.

Yer solig'i qishloq xo'jaligi, ishlab chiqarish va boshqa turdagi loyihalar uchun muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston soliq qonunchiligida yer solig'i bo'yicha quyidagi imtiyozlar mavjud:

- Qishloq xo'jaligi yerlari uchun soliq stavkasini kamaytirish;
- Atrof-muhitni muhofaza qilish loyihalari uchun yer solig'idan ozod qilish;
- Yangi investitsion loyihalarni amalga oshirishda ma'lum muddat yer solig'i to'lashdan ozod qilish.

Ijtimoiy soliq xodimlarga maosh to'lashda qo'llaniladigan soliqlardan biri bo'lib, davlat ijtimoiy sug'urtasiga ajratmalarni o'z ichiga oladi. Ijtimoiy soliq bo'yicha quyidagi imtiyozlar qo'llaniladi:

- Kichik korxonalar va yangi tashkil etilgan korxonalar uchun ijtimoiy soliq stavkasini kamaytirish;
- Ijtimoiy yordamga muhtoj shaxslarni ish bilan ta'minlagan korxonalar uchun ijtimoiy soliqdan ozod qilish yoki stavkani pasaytirish.

Import qilingan tovarlarga nisbatan bojxona to'lovlari va soliqlari bo'yicha ham bir qator imtiyozlar mavjud. Ushbu imtiyozlar asosan:

-Innovatsion texnologiyalar va uskunalarni import qiluvchi korxonalar uchun bojxona soliqlaridan ozod qilish;

-Davlat ahamiyatiga ega loyihalar uchun import qilinadigan texnika va uskunalar bo'yicha imtiyozlar;

-Ekologik loyihalar uchun import qilinadigan materiallar va texnologiyalar uchun bojxona to'lovlaridan ozod qilishni o'z ichiga oladi.

Ba'zi loyihalar uchun soliq ta'tillari va soliqlarning to'lov muddatlarini kechiktirish shaklidagi imtiyozlar ham mavjud. Bu turdagi imtiyozlar loyihaning dastlabki yillarida soliq yukini kamaytirishga va investitsiya kiritish uchun sharoit yaratishga yordam beradi:

- Yangi tashkil etilgan korxonalar uchun soliq ta'tillari;

- Katta investitsiya loyihalari uchun soliq to'lovlarini ma'lum muddatga kechiktirish yoki bosqichma-bosqich to'lash imkoniyati.

Soliq qonunchiligidagi imtiyozlar loyihalarni moliyaviy jihatdan qo'llab-quvvatlash va rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Soliq yukini kamaytirish va imtiyozlardan foydalanish orqali loyihalar moliyaviy barqarorlikka erishishi mumkin. Shu sababli, loyiha boshqaruvchilari mavjud soliq imtiyozlaridan to'g'ri va samarali foydalanish orqali loyihalarning iqtisodiy muvaffaqiyatini ta'minlashlari kerak.

O'zbekistonning so'nggi yillardagi iqtisodiy rivojlanish jarayonida soliqlardagi islohotlar muhim o'rin tutmoqda. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan soliq islohotlari mamlakat iqtisodiyoti ochiqligini oshirish, biznes va tadbirkorlik subyektlari uchun qulay soliq muhitini yaratishga qaratilgan.

O'zbekiston soliqqa tortish tizimini soddalashtirish orqali biznes subyektlari va aholi uchun soliqqa oid majburiyatlarni osonlashtirish maqsadida bir nechta islohotlar qabul qildi. 2019 yildan boshlab:

-Soliq turlari kamaytirildi: Avval amal qilgan ko'plab soliqlar soddalashtirilib, o'rniga yagona soliq to'lovi joriy etildi. Bu kichik biznes va xususiy tadbirkorlar uchun soliqqa oid yukni kamaytirdi.

-Soliq stavkalari pasaytirildi: Asosiy soliqlar, jumladan, foyda solig'i va qo'shilgan qiymat solig'i (QQS) stavkalari pasaytirildi. Bu islohot korxonalar va tadbirkorlar uchun soliqqa tortish yukini kamaytirish orqali raqobatbardoshlikni oshirdi.

Qo'shilgan qiymat solig'i O'zbekistonda eng asosiy soliqlardan biri bo'lib, 2019 yilda QQS stavkasi 20% dan 15% ga tushirildi. Bu islohot mamlakatda investitsiyalarni jalb qilish va tadbirkorlik muhitini yaxshilash maqsadida amalga oshirildi. QQS islohoti quyidagi natijalarni berdi:

-Soliq yukini kamaytirish: QQS stavkasining pasaytirilishi korxonalarining moliyaviy yukini kamaytirib, ularning soliqqa oid majburiyatlarini yengillashtirdi.

-Soliq ma'muriyatchiligini yaxshilash: QQS islohoti orqali soliq yig'implari tizimi raqamlashtirildi va soliq to'lovchilarning huquqiy va moliyaviy imkoniyatlari kengaytirildi.

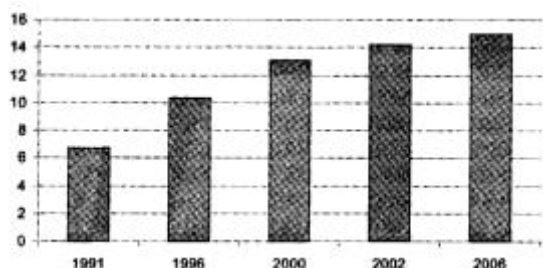
2019 yilda O'zbekistonda foyda solig'i stavkasi 14% ga tushirildi, bu avvalgi yillarda 20% edi. Bu islohot yirik korxonalar va xorijiy investorlar uchun jozibador muhit yaratdi. Foyda solig'i stavkasining pasaytirilishi korxonalar daromadlarini oshirishga, investitsiya imkoniyatlarini kengaytirishga va ish o'rinlarini yaratishga yordam berdi.

O'zbekistonda kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash maqsadida soliqqa oid yengilliklar joriy etildi. Kichik tadbirkorlik subyektlari uchun:

-Yagona soliq to'lovi: Kichik tadbirkorlik subyektlari yagona soliq to'lovidan foydalanadi, bu esa ularning soliqqa oid majburiyatlarini soddalashtiradi.

-Ijtimoiy soliqning kamaytirilishi: 2020 yilda ijtimoiy soliq stavkasi 12% dan 1% ga tushirildi, bu kichik bizneslar uchun xodimlarni ishga olishni rag'batlantiruvchi omil bo'ldi.

-Imtiyozlar va soliqqa oid ta'tillar: Kichik biznes uchun qator soliq imtiyozlari va soliq to'lovlarida ta'tillar joriy qilindi.

Rasm 1. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'ni davlat budjeti daromadlarida tutgan o'ri.

O'zbekistonda soliq islohotlarining yana bir maqsadi norasmiy iqtisodiyot ulushini kamaytirishdir. Norasmiy sektorda faoliyat yurituvchi tadbirkorlarni soliqqa tortish tizimiga jalb qilish uchun:

-Soliqqa oid elektron tizimlar joriy etildi, bu orqali norasmiy sektor vakillari soliqlarni oson va tez to'lay olish imkoniyatiga ega bo'ldilar.

-Biznes faoliyatini rasmiylashtirishga rag'batlantirish: Soliq imtiyozlari va yengilliklar orqali norasmiy sektorda ishlovchi tadbirkorlarni rasmiylashtirish jarayoni kengaytirildi.

Soliq tizimida raqamlashtirish va avtomatlashtirish jarayonlari soliq to'lovlari va hisobotlarini soddalashtirishda muhim qadam bo'ldi. Soliq

to'lovchilar soliq organlariga elektron shaklda hisobot topshirish, soliqlarni onlayn to'lash imkoniyatiga ega bo'ldilar. Bu islohot quyidagi natijalarni berdi:

-Soliq yig'implari tizimining shaffofligi oshdi: Elektron tizim orqali soliq to'lovchilarning soliqqa oid harakatlari aniq nazorat qilinib, noqonuniy harakatlar kamaytirildi.

-Soliq to'lovchilar uchun qulayliklar yaratildi: Elektron tizim orqali soliq to'lovchilarning soliqqa oid hisobotlari tez va qulay tarzda amalga oshiriladi.

O'zbekiston soliq tizimini xalqaro standartlarga moslashtirishga ham katta e'tibor qaratmoqda. Xususan, Jahon banki, Xalqaro valuta jamg'armasi va boshqa xalqaro tashkilotlarning tavsiyalariga muvofiq, soliqqa oid ma'muriy jarayonlar soddalashtirilmoqda. Bu islohot xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda va xalqaro miqyosdagi soliq siyosatini qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynamoqda.

O'zbekistondagi soliq islohotlari mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida muhim qadam hisoblanadi. Soliq stavkalarining pasaytirilishi, soliq tizimining soddalashtirilishi va raqamlashtirilishi orqali tadbirkorlik muhitini yaxshilashga qaratilgan bu islohotlar mamlakatda iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda katta hissa qo'shmoqda. Shu bilan birga, soliqqa oid xalqaro standartlarga moslashish va elektron tizimlarni joriy etish soliq to'lovchilar uchun qulay va shaffof tizim yaratishga xizmat qiladi.

O'zbekistonda soliq imtiyozlari so'nggi yillarda mamlakatning iqtisodiy rivojlanish maqsadlariga mos ravishda sezilarli darajada kengaymoqda va rivojlanmoqda. Bu imtiyozlar tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash, investitsiyalarni jalb qilish va iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish uchun mo'ljallangan. Quyida O'zbekistonda soliq imtiyozlarining qanday rivojlanayotgani haqida batafsil ma'lumot beriladi.

O'zbekistonda xorijiy va mahalliy investorlarni jalb qilish maqsadida investitsiyalar uchun maxsus soliq imtiyozlari joriy etilgan. Bu imtiyozlar investitsiya loyihalarini qo'llab-quvvatlash va investorlar uchun qulay muhit yaratishga xizmat qilmoqda:

-Investitsion soliq imtiyozlari: Xorijiy va mahalliy investorlar investitsiya kiritish orqali korxonalarining foyda solig'idan vaqtincha ozod qilinishidan yoki kamaytirilgan soliq stavkalaridan foydalanishlari mumkin. Ushbu imtiyozlar yangi ishlab chiqarish quvvatlarini rivojlantirish va eksport salohiyatini oshirish uchun qo'llaniladi.

-Investitsiya loyihalari uchun soliq tatillari: Katta hajmdagi investitsiya loyihalari uchun ma'lum bir muddatga soliq tatillari taqdim etiladi, bu esa

investitsiyalarning dastlabki bosqichida korxonalar moliyaviy yukini kamaytirishga yordam beradi.

O'zbekiston texnologiyalarni joriy qilish va innovatsion faoliyatni rivojlantirishni rag'batlantirish maqsadida bir qator soliq imtiyozlarini yaratmoqda:

-Innovatsion korxonalar uchun soliq yengilliklari: Innovatsion texnologiyalarni qo'llagan va innovatsion mahsulotlar ishlab chiqargan korxonalar uchun foyda solig'i, QQS va boshqa soliqlardan ozod qilish yoki kamaytirish imtiyozlari beriladi. Bu yengilliklar ilm-fan va texnologiyalarni rivojlantirishga katta turtki beradi.

-Yuqori texnologiyali uskunalar va asbob-uskunalar importi uchun imtiyozlar: Innovatsion loyihalar uchun zarur bo'lgan texnik uskunalarni import qilishda bojxona to'lovlari va QQSdan ozod qilish imtiyozlari taqdim etiladi. Bu, o'z navbatida, texnologik yangiliklarni joriy qilishni tezlashtiradi.

Qishloq xo'jaligi iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri bo'lgani uchun bu sohada maxsus soliq imtiyozlari joriy qilingan:

-Yer solig'i bo'yicha imtiyozlar: Qishloq xo'jaligi loyihalariga ajratilgan yer uchastkalari uchun yer solig'i stavkasi kamaytiriladi yoki ma'lum bir muddatga soliqdan ozod qilinadi.

-Qishloq xo'jaligi texnikalarini xarid qilish uchun imtiyozlar: Qishloq xo'jaligi texnikalarini, asbob-uskunalarini va o'g'itlarni import qilishda bojxona soliqlaridan ozod qilish yoki stavkalarni pasaytirish kabi imtiyozlar taqdim etiladi.

O'zbekistonning eksport salohiyatini oshirish va tashqi bozorlarga chiqishni rag'batlantirish maqsadida bir qator soliq imtiyozlari mavjud:

-Eksport qilingan mahsulotlar uchun QQSdan ozod qilish: Eksport faoliyatini rivojlantirgan korxonalar eksport qilinadigan mahsulotlar va xizmatlar uchun qo'shilgan qiymat solig'idan ozod qilinadi. Bu imtiyoz, xususan, ishlab chiqaruvchilar uchun eksport jarayonida soliq yukini kamaytirishga yordam beradi.

-Eksport bilan shug'ullanuvchi kichik va o'rta tadbirkorlar uchun soliq yengilliklari: Eksport qiluvchi kichik va o'rta korxonalar uchun foyda solig'i va boshqa soliqlar bo'yicha stavkalar kamaytiriladi yoki soliq tatillari beriladi.

O'zbekistonda kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash, ularga qulay sharoit yaratish uchun soliq imtiyozlari tizimi rivojlanmoqda:

-Yagona soliq to'lovlari: Kichik tadbirkorlik subyektlari uchun yagona soliq to'lovi joriy etilgan bo'lib, bu soliq yukini sezilarli darajada kamaytiradi va soliq hisobotlarini soddalashtiradi.

-Ijtimoiy soliqning pasaytirilishi: Kichik bizneslar uchun ijtimoiy soliq stavkasi 1% etib belgilangan, bu xodimlarni ishga olish jarayonida qo'shimcha moliyaviy yuklarni kamaytiradi.

O'zbekistonning barqaror rivojlanish maqsadlari doirasida ekologik loyihalar va yashil texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash uchun soliq imtiyozlari taklif etilmoqda:

-Ekologik loyihalar uchun soliq stavkalarining kamaytirilishi: Atrof-muhitni muhofaza qilishga qaratilgan loyihalar uchun foyda solig'i va boshqa soliqlar bo'yicha imtiyozlar beriladi.

-Yashil texnologiyalarni qo'llagan korxonalar uchun bojxona imtiyozlari: Yashil texnologiyalarni joriy etish va ekologik texnologiyalarni import qilishda bojxona to'lovlari va QQSdan ozod qilinadi.

O'zbekiston raqamli iqtisodiyot va elektron tijoratni rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda, shu sababli bu sohalarda ham soliq imtiyozlari joriy etilmoqda:

-Elektron tijorat bo'yicha soliq yengilliklari: Elektron tijorat platformalari va onlayn-savdo loyihalari uchun foyda solig'i va QQS stavkalari kamaytirilgan.

-IT va texnologik loyihalar uchun soliq tatillari: Raqamli iqtisodiyot va IT-loyihalar uchun davlat tomonidan soliq tatillari va bojxona yengilliklari berilmoqda.

O'zbekistonda soliqqa oid imtiyozlar tizimi tadbirkorlik va investitsiyalarni rivojlantirish uchun muhim omil bo'lib qolmoqda. So'nggi yillarda soliq imtiyozlari kichik biznes, innovatsion loyihalar, ekologik dasturlar va eksport faoliyatini qo'llab-quvvatlash yo'nalishida rivojlandi. Bu islohotlar tadbirkorlik muhitini yaxshilash, yangi ish o'rinlarini yaratish va iqtisodiyotning turli sohalarida barqaror o'sishni ta'minlashga xizmat qilmoqda.

Jadval 1. O'zbekistonda Soliq Imtiyozlarining Rivojlanishi

Soliq Imtiyozlari Turi	Berilayotgan Imtiyozlar
Investitsiyalarni rag'batlantirish	Foyda solig'i va soliq tatillari
Innovatsion loyihalar	QQS va bojxona imtiyozlari
Qishloq xo'jaligi	Yer solig'i va texnika importi uchun yengilliklar
Eksport faoliyati	Eksport uchun QQSdan ozod qilish
Kichik va o'rta biznes	Yagona soliq to'lovi va ijtimoiy soliq yengilliklari
Atrof-muhitni himoya qilish	Ekologik loyihalar uchun soliq

	stavkalarining kamaytirilishi
Raqamli iqtisodiyot va elektron tijorat	Foyda solig'i va IT-loyihalar uchun soliq tatillari

XULOSA

O'zbekistonda soliq imtiyozlari mamlakat iqtisodiy rivojlanishining asosiy omillaridan biri bo'lib, tadbirkorlik muhitini yaxshilash va investitsiyalarni jalb qilishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu imtiyozlar investitsion loyihalarni rag'batlantirish, kichik va o'rta bizneslarni qo'llab-quvvatlash, innovatsiyalarni joriy qilish va qishloq xo'jaligini rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etadi. Soliq imtiyozlari tadbirkorlar va korxonalar uchun soliqqa tortish yukini kamaytirish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va iqtisodiy o'sishni tezlashtirishga yordam beradi.

Shu bilan birga, davlat tomonidan amalga oshirilayotgan soliq islohotlari soliqqa oid jarayonlarni soddalashtirish va tizimning shaffofligini oshirishga qaratilgan. Xalqaro standartlarga mos keladigan soliq tizimi orqali O'zbekistonning jahon iqtisodiyotidagi o'rnini mustahkamlash va ichki bozorni rivojlantirish mumkin bo'ladi. Umuman olganda, soliq imtiyozlari iqtisodiyotning turli sohalarida o'sish imkoniyatlarini yaratib, mamlakatda barqaror va uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanishni ta'minlaydi.

MANBALAR RO'YXATI:

1. A.V. vahobov, T.S. Malikov (2012). "Moliya". Internet manba- em.tiame.uz
2. B.A.Xasanov, M.Y.Raximov, Z.A.Muqumov, A.I.Aliqulov, A.B.Jumanova, N.SH.Xajimuratov, R.B.Xasanova (2019). "Moliyaviy Tahlil". Internet manba- tyiu.uz
3. A. V. Vahobov, A. S. Jo 'rayev (2009). "Soliqlar va soliqqa tortish". Internet manba- namdu.uz
4. O'zbekiston Respublikasi Soliq Kodeksi. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 2021.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2021-yilgi yillik Murojaatnomasi. – president.uz.
6. O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi ma'lumotlari. – soliq.uz.
7. "O'zbekiston Respublikasida davlat moliyasini boshqarish strategiyasi 2020-2024". – lex.uz.